

16. Obiekt

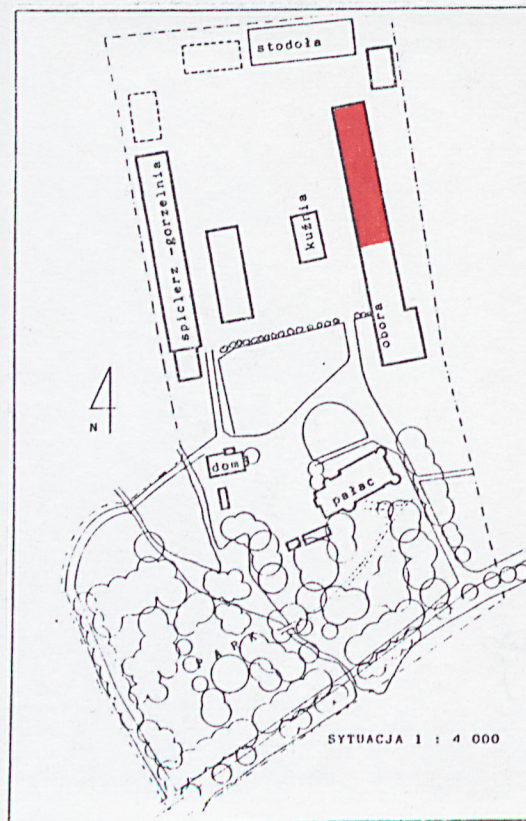
OBORA OB. MAGAZYN

841/5

17. Czas powstania
XIX/XX w.,
Okres
międzywojenny.

18. Miejscowość

BIAŁA OLECKA

4. Adres

Biała Olecka
19-402 Babki Oleckie
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo warmińsko-mazurskie
gmina Olecko
now. OLECKO-GODAPSKI

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Bialla, Billstein

7. Przynależność administracyjna

1 VI 1975
województwo białostockie

powiat Olecko

8. Właściciel i jego adres

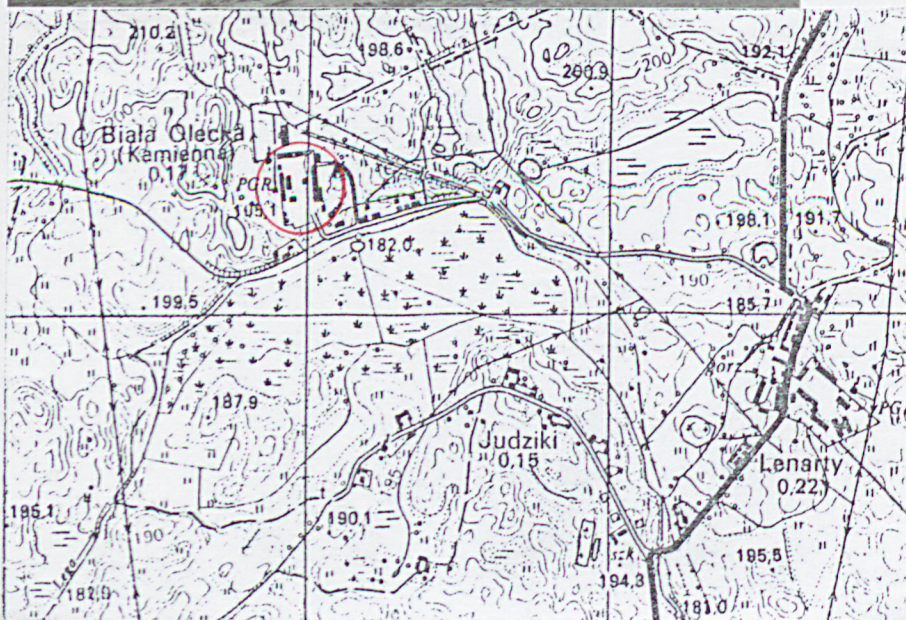
Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa,
Oddział w Olsztynie, Filia w Suwałkach,
16-400 Suwałki, ul. Sportowa 22

9. Użytkownik i jego adres

Zespół Rolników Indywidualnych
Babki Oleckie 4, 19-402 Babki Oleckie

10. Rejestr zabytków

Nr 2019 Data 27.01.2003

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu
Starosta ryński i łowczy książęcy *Georg v. Diebes* ustanowił 84 włóki lasu dla nowopowstałej wsi Plewki, a z części ziem utworzył dobra w Białej Oleckiej i Drozdowie. Po jego bezpotomnej śmierci dobra przeszły na starostę oleckiego *Lorenza v. Halle*. Po nim majątkiem władał syn *Heinrich v. Halle*. Od 1611r. właścicielem majątku był *Hans Albrecht v. Aulack*. 28 czerwca 1628 r. dobra kupił *Kaspar v. Sembkowski*. Jeszcze w 1642 (przypuszczalnie w spadku) majątek przechodzi na własność synów *Adama i Mikołaja v. Sembkowskich*. Oni w 1645 r. są jeszcze nazywani właścicielami. Od 8 sierpnia 1650 r. majątkiem włada pułkownik *Krzysztof Fryderyk v. Doenhoff* prawdopodobnie tylko jako zastawem, który mógł przejść w posiadanie v. Doenhoff bo suma zastawu nie została zwrócona. Prawowitym właścicielem był *Johan. v. Buddenbrock* / zmarły w 1662 r./, a po nim jego syn major *Gotthard v. Buddenbrock* / zmarły w 1677 r./ 25 września 1695 r. dobra rycerskie nabył polski szlachcic *Albrecht v. Warkau*. Między 1735 a 1736 zmarł, a wdowa v. Warkau wyszła za mąż za Ludwika v. Daskiewicza. W 1753 r. jako właściciel występuje *Ludwik v. Daskiewicz*. Istnieje możliwość, że w międzyczasie władał w Białej Oleckiej v. *Wiersbitzki*. Od 1789 r dobra należały do Generała porucznika v. *Usedom*, później do córki *Henrietty Doroty* po mężu v. *Zachau*. W księgach lennych z 1802/3 r. widnieje *Johan Gurod*. Wartość majątku jest określana na kwotę 8200 talarów, wielkość 40 włók. Od 1848 r. władał nim *Berendt*. W 1879 r. majątność liczyła 785,86 ha gruntów w tym: 422,19 ha ziemi ornej, 172,91 ha łąk, 26,57 ha pastwisk, 150,43 ha lasów, 12 ha nieużytków i 1,76 ha jezior. W majątku była gorzelnia. W 1880 r. dobra nabył *Eduard Reuter* kupiec z Olecka.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA

Obiekt wchodzi w skład siedliska dworskiego(pałac, dom ogrodnika, obora, gorzelnia, spichlerz, stodoła, kuźnia, budynek gospodarczy i park) . Całość leży ok. 2 km. na zachód od drogi Olecko-Filipów, na północ od drogi brukowo-żwirowej prowadzącej do wsi Monety. Do zespołu prowadzi podjazd na wysokości stawów rozciągających się od wsi Judziki. Zabudowa gospodarcza została umieszczona na północ od pałacu, wiedzie do niej przedłużenie podjazdu obok parku i pałacu. Stajnia wraz z oborą tworzy wschodnie skrzydło zabudowy gospodarczego podwórca . Od północy zabudowania obiega nasyp nieczynnej linii kolei wąskotorowej .

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA

Fundamenty z kamienia polnego, ściany wewnętrzne i zewnętrzne z cegły ceramicznej, pełnej na zaprawie wapiennej. Budynek licowany cegłą i kamieniem. Stropy ceramiczne Akermana. Wieżba drewniana, stolcowa ze ścianką kolankową. Dach kryty eternitem, falistym na odeskowaniu. . Posadzki ceglane i betonowe. Okna metalowe i drewniane, krosnowe. Drzwi i wrota drewniane sponowe.

RZUT

Budynek na rzucie dwóch prostokątów połączonych ze sobą ścianą szczytową: skrajna część węższa od części środkowej, do której przylega stajnia. We wnętrzu układ podłużny zmieniono na poprzeczny.

BRYŁA

Budynek parterowy, z użytkowym poddaszem kryty dachem dwuspadowym.

ELEWACJE

Elewacja zachodnia : w części skrajnej dziesięć osi, pierwotny układ elewacji został zmieniony: w drugiej i piątej osi od północy zamurowano wjazdy w formie blend, w trzeciej, ósmej i dziesiątej osi wjazdy podmurowano i wstawiono okna, pozostałe osie to okna pozostawione w miejscach pierwotnych. W poddaszy z czterech otworów załadowniczych jedno zamurowano. Pod okapem jest siedem prostokątnych otworów wentylacyjnych. W części środkowej pierwotnie było czternaście osi. Obecnie: druga, dziesiąta i czternasta oś wjazdów zostały zamurowane, w szóstej osi wjazd pozostał w dawnym miejscu , pozostałe osie to okna pozostawione w miejscach pierwotnych. W poddaszu z sześciu otworów załadowniczych pozostawiono dwa, dodatkowo wykuto dwa prostokątne otwory do automatycznego załadunku zboża. Pod okapem jest siedem prostokątnych otworów wentylacyjnych. Elewacja północna: w parterze obok trzech pierwotnych okien, w pierwszej osi od wschodu, wybito wtórny wjazd. W szczytce jest pięć otworów wentylacyjnych / w formie pionowo ustawionych pięciu par kwadratowych otworów tworzących ażur/. Elewacja wschodnia: pierwotnie w części skrajnej było osiem osi, obecnie: trzecią i ósmą oś wjazdów podmurowano i wstawiono w nią okna; w trzeciej pojedyncze w ósmej dwa okna. Pozostałe osie to okna pozostawione w miejscach pierwotnych. Pod okapem jest siedem prostokątnych otworów wentylacyjnych. W części środkowej pierwotnie było czternaście osi. Obecnie druga, dziesiąta i czternasta oś wjazdów zostały zamurowane. Szóstą oś wjazdu podmurowano i wstawiono w nią okno. Pierwsza, trzecia, czwarta i piąta oś okienna zostały zamurowane w formie blend. Pozostałe osie to okna pozostawione w miejscach pierwotnych. W poddaszy dwa zamurowane otwory załadownicze . Pod okapem siedem prostokątnych otworów wentylacyjnych. Od południa przylega stajnia.

INSTALACJE

Elektryczna.

<p>14. Kubatura</p> <p>4569 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>1015,41m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>magazynowe</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>magazynowe</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>W okresie powojennym zamurowano część otworów wjazdowych i zmieniono układ budynku z poprzecznego na podłużny. Wykonywano bieżące prace remontowe.</p>	<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konserwacje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Fundamenty, ściany zewnętrzne i wewnętrzne w stanie dobrym.</p> <p>Konstrukcja więźby w stanie dobrym.</p> <p>Pokrycie dachu i instalacje w stanie dobrym.</p>		
	<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie.</p>		

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

24. Uwagi różne

22. Bibliografia

Handbuch des Grundbesitzers im Deutschen Reiche, Berlin, Das Konigreich Preussen, 3 Liefer, Die Provinz Ostpreussen 1879

Kuhne E., Handbuch des Grundbesitzers der Provinz Ostpreussn, Konigzberg 1889
Landwirtschaftliches Adressbuch der Domanen, Ritterguter, Gutter und Hofe in der Provinz Ostpreussen, H. Wehner, Leipzig 1932.

Treuburg, Ein Grenzkreis in Ostpreussen, Leer 1990

Wakar A., Olecko, Z dziejów miasta i powiatu, Olsztyn 1974

M. Toeppen, Historia Mazur, Olsztyn 1998

Rittergut Billstein / Bialla, /w/ Treuburger Heimatbrief, nr 41, 2001 s. 34-38

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania sygnatury)

25. Opracował

tekst Adam Żywiczyński, lipiec, 2001 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki Adam Żywiczyński, lipiec, 2001 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotograf. Adam Żywiczyński, lipiec, 2001 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładki

1. Miejscowość. BIAŁA OLECKA 2. Gmina. OLECKO 3. Województwo. WARMIŃSKO -MAZURSKIE	4. Obiekt (nazwa jak w karcie) Obora	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego) historia, plan
---	--	---

Ciąg dalszy: rubryka nr 12 Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

W roku 1889 całość liczyła 664 ha gruntów w tym: 333 ha ziemi ornej, 155 ha łąk, 50 ha lasów. W majątku, poza gorzelnią, był wiatrak. Na skutek ożenku majątek przeszedł w ręce syna właścicieli pobliskiego majątku w Lenartach- *Friedricha Tolsdorfa*. Od 19 stycznia 1903 r. zmieniono nazwę majątku na Billstein. W wyniku działań wojennych majątek został spalony. W 1922 r. właścicielką była Lisbeth Tolsdorff zwiększyła się powierzchnia lasów do 133 ha. Hodowano 254 sztuk bydła, 72 konie, 65 świń. W majątku założono prąd, działała gorzelnia i suszarnia ziemniaków, prowadzono gospodarkę stawową. 15 czerwca 1930 dobra nabył Leo Brodowski kupiec z Gołdapi. Liczyły one 625 ha gruntów: w tym: 270 ha pól 65 ha łąk, 85 ha pastwisk, 133 ha lasów, 60 ha nieużytków, 4 ha wód. W majątku hodowano 65 koni, 180 sztuk bydła, 70 krów, 310 świń.

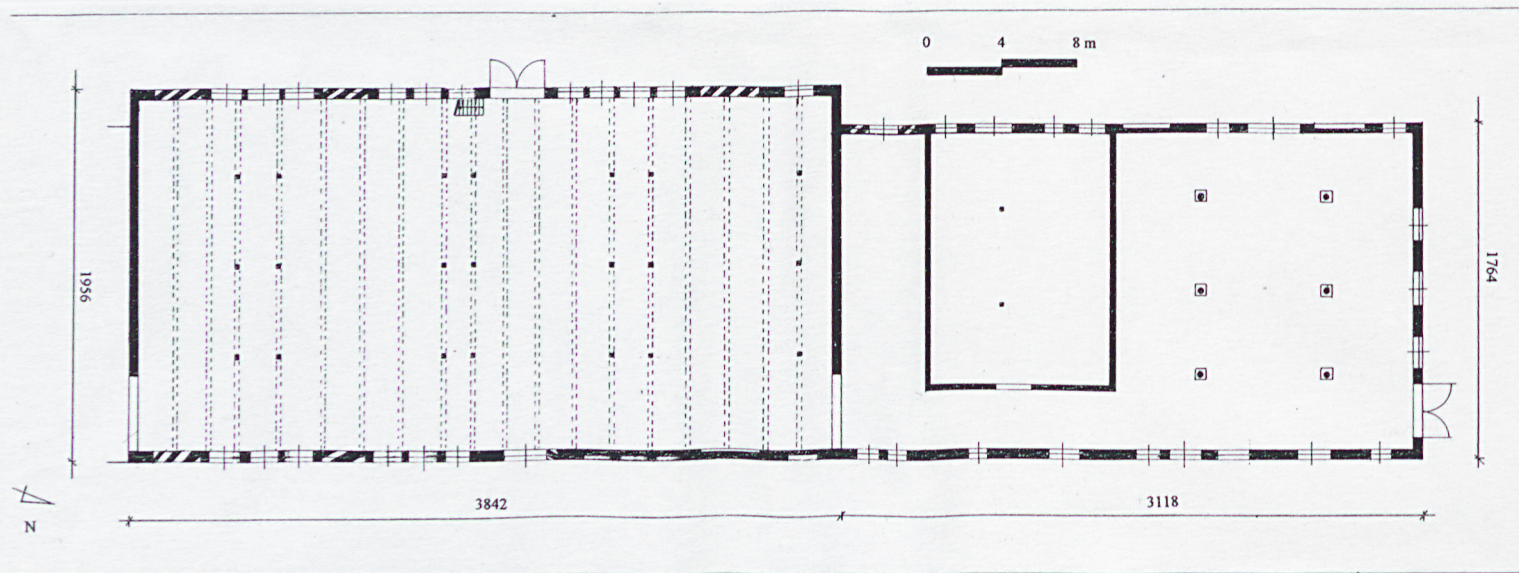
Po drugiej wojnie światowej dobra włączono w system PGR. Po 1989 roku PGR część gospodarczą przejęła Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa. Wówczas pałac i dom ogrodnika były w rękach prywatnych.

Budynek obory powstał na przełomie XIX/XX w. jako podstawowy obiekt w gospodarczej części zespołu dworsko-parkowego. W okresie międzywojennym odbudowano ją, ze zniszczeń wojennych, z zastosowaniem stropów Ackermana. Po drugiej wojnie światowej budynek uległ przebudowie: zmieniono układ poprzeczny na podłużny zamurowano część wjazdów i wykuto nowe. Budynek zmieniał funkcje, obecnie pełni rolę mieszalni pasz.

Obiekt o skromnej dekoracji historyzującej.

Wkładkę założył: **Adam Żywiczyński, lipiec 2001**
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

<p>1. Miejscowość. BIAŁA OLECKA 2. Gmina. OLECKO 3. Województwo. WARMIŃSKO -MAZURSKIE</p>	<p>4. Obiekt (nazwa jak w karcie) Obora</p>	<p>5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego) Zdjęcia</p>
--	--	--

Fragment el. zachodniej

Fragment el. zachodniej

Wkładkę założył: **Adam Żywicznyński, lipiec 2001**
 (imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

Elewacja północna

Fragment el. wschodniej

Fragment el. wschodniej

Fragment el. wschodniej

1. Miejscowość. BIAŁA OLECKA	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina. OLECKO	Obora	Zdjęcia
3. Województwo. WARMIŃSKO -MAZURSKIE		

Fragment el. wschodniej

Fragment el. wschodniej

Wkładkę założył:

Adam Żywicznyński, lipiec 2001

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

Wzór ODZ 1995 r.

Fragment el. wschodniej

Fragment el. wschodniej